ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО
Кафедра медицини катастроф та військової медицини

ЗАТВЕРДЖУЮ"
Перший проректор з науково-педагогічної
роботи Львівського національного медичного
університету імені Данила Галицького
проф. М.Р. Гжегоцький _____
«_____»_____ 2018 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
З ДИСЦИПЛІНИ
«Медицина катастроф»

для лікарів-курсантів факультету післядипломної освіти

Затверджено
на методичній нараді кафедри
«____»_____2018 р.
протокол № ___
Завідувач кафедри

_____ доц. Чаплик В.В.

Затверджено
на профільній методичній комісії
«_____»_____2018 р.
протокол №___
Декан ФПДО
доцент О.Є.Січкоріз
_____підпис

Львів - 2018

Програма з медицини катастроф складена для лікарів-курсантів факультету післядипломної освіти за спеціальностями “Лікувальна справа” 7.12010001, “Педіатрія” 7.12010002, “Медико-профілактична справа” 7.12010003, «Стоматологія» 7.12010005, галузь знань 22 «Охорона здоров'я», напряму підготовки 222 “Медицина” відповідно до освітньо-кваліфікаційних характеристик (ОКХ) і освітньо-професійних програм (ОПП) підготовки фахівців, затвердженими наказом МОН України від 16.04.03 № 239, навчальним планом підготовки спеціалістів за спеціальностями “7.110101 лікувальна справа”, “7.110104 педіатрія”, “7.110105 медико-профілактична справа” затвердженим наказом МОЗ України №414 від 23.07.2007 року.

Програму склав:
Чаплик В.В. – завідувач кафедри медицини катастроф та військової медицини ЛНМУ ім.Данила Галицького.

Робоча програма розглянута і схвалена методичною комісією кафедри медицини катастроф та військової медицини Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького.
«_____» _____ 2018 р. Протокол №_____

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма структурована одним модулем та темами у відповідності до вимог “Рекомендацій щодо розроблення навчальних програм навчальних дисциплін” (наказ МОЗ України від 12.10.2004 р. № 492).

Медицина катастроф як навчальна дисципліна закладає основи теоретичних знань та практичних навичок з організації і проведення лікувально-евакуаційних, санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів при надзвичайних ситуаціях, з надання медичної допомоги постраждалому населенню.

Навчальна дисципліна “Медицина катастроф” для лікарів-курсантів факультету післядипломної освіти структурована в одному змістовому модулі: «Організація медичного забезпечення населення за умов надзвичайних ситуацій».

Лекції (Л) є одним із найважливіших видів навчальних занять і складають основу теоретичної підготовки курсантів. Вони мають за мету систематизувати основи наукових знань з дисципліни, розкрити стан і перспективи розвитку медичної науки, сконцентрувати увагу на складних та актуальних питаннях.

Лекції читаються керівним складом кафедри, професорами, доцентами і старшими викладачами. До читання лекцій, як виняток, можуть допускатися найдосвідченіші науково-педагогічні працівники, переважно ті, які мають науковий ступінь або вчене звання.

Практичні заняття (ПЗ) є видом навчальних занять, на яких викладач проводить із курсантами детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання курсантом відповідно сформульованих завдань.

Практичні заняття проводяться в складі навчальної групи не більше 10-12 осіб з метою відпрацювання навичок оцінки радіаційної і хімічної обстановки при надзвичайних ситуаціях, надання медичної допомоги та використання засобів індивідуального і медичного захисту.

Самостійна робота (СРС) є основним способом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов’язкових навчальних занять. Самостійна робота забезпечується комплексом навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни: підручники, навчальні посібники, матеріали для самостійної роботи студентів тощо. Методичні розробки для самостійної роботи передбачають можливість проведення самоконтролю з боку тих, хто навчається. Для самостійної роботи, окрім того, рекомендується відповідна наукова та фахова література.

Таблиця 1

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“МЕДИЦИНА КАТАСТРОФ”

Структура навчальної дисципліни	Всього годин	з них:			Вид контролю
		Лекцій	Практичних	СРС	
Разом годин	8	4	2	2	Залік

2. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Мета вивчення медицини катастроф: засвоїти принципи і способи захисту, організації та планування медичного забезпечення населення за умов надзвичайних ситуацій мирного і воєнного часу;

Після вивчення дисципліни лікарі-курсанти факультету післядипломної освіти:

повинні знати:

- завдання та структуру організації Державної служби медицини катастроф;
- особливості та медико-тактичні характеристики різного виду аварій, стихійних лих;
- принципи лікувально-евакуаційного забезпечення населення в системі Державної служби медицини катастроф, особливості організації лікувально-евакуаційних заходів в осередках масового ураження;
- принципи надання медичної допомоги постраждалим унаслідок аварії на радіаційно небезпечних об’єктах, одиниці виміру радіоактивності та іонізуючого випромінювання (дозиметричний контроль), клінічну класифікацію променевої хвороби;
- типові синдроми отруєнь та обсяг першої допомоги при ураженні сильнодіючими отруйними речовинами, антидоти та їх використання.

повинні вміти:

- надавати домедичну і першу лікарську допомогу постраждалому населенню в умовах надзвичайних ситуацій мирного і воєнного часу;
- організовувати надання першої лікарської допомоги постраждалому населенню;
- користуватися засобами індивідуального і колективного захисту, а також засобами індивідуального медичного захисту;
- працювати у складі бригад і загонів екстреної медичної допомоги в осередках масового ураження.

бути поінформовані про:

— екологічну обстановку на території України, регіону та можливі аварії й катастрофи;
— досвід роботи служби екстреної медичної допомоги під час ліквідації наслідків великомасштабних надзвичайних ситуацій різного походження

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ.

Тема 1. Надзвичайні ситуації природного, техногенного, соціально-політичного і воєнного походження та їх медико-санітарні наслідки.

Ризик виникнення надзвичайних ситуацій природного, техногенного, соціально-політичного, медико-біологічного та космічного походження Основні положення міжнародного гуманітарного права. Класифікація надзвичайних ситуацій. Медико-санітарні наслідки стихійних лих і техногенних катастроф. Надзвичайні ситуації соціально-політичного характеру та їх наслідки. Державна концепція захисту населення і територій при загрозі та виникненні надзвичайних ситуацій. Основні завдання і принципи захисту населення у мирний і воєнний час. Державна служба медицини катастроф, її структура і завдання.

Тема 2. Організація лікувально-евакуаційного забезпечення населення за умов надзвичайних ситуацій.

Нормативно-правові акти, що визначають організацію та діяльність ДСМК. Організація ДСМК. Сили та заклади ДСМК. Взаємодія ДСМК з іншими аварійно-рятувальними службами. Особливості організації медичного забезпечення населення за умов надзвичайних ситуацій в країнах світу. Мета і завдання лікувально-евакуаційного забезпечення за умов надзвичайних ситуацій природного і техногенного походження. Види і обсяги медичної допомоги. Медичне сортування. Перша лікарська допомога, її зміст та обсяги. Етапи медичної евакуації ДСМК, їх організація та завдання. Особливості організації лікувально-евакуаційного забезпечення при різних видах надзвичайних ситуацій. Особливості організації медичної допомоги дітям за умов надзвичайних ситуацій.

Тема 3. Домедична допомога постраждалим в умовах надзвичайних ситуацій мирного і воєнного часу.

Поняття домедичної допомоги в умовах надзвичайних ситуацій мирного та воєнного часу. Правові аспекти надання домедичної допомоги.

Місце та обсяг надання домедичної допомоги. Огляд місця події, забезпечення особистої безпеки, визначення кількості постраждалих і ймовірної причини їх ураження. Домедична допомога при найпоширеніших невідкладних станах. Особливості поведінки людей в надзвичайних ситуаціях. Механізми формування стресостійкості у медичних працівників. Технології профілактики посттравматичних стресових розладів.

Таблиця 2

Структура навчальної дисципліни
”Медицина катастроф“

Тема	Практичні заняття	Лекції	СРС	Всього:
1Надзвичайні ситуації природного, техногенного, соціально-політичного і воєнного походження та їх медико-санітарні наслідки.	-	2		2
2. Організація лікувально-евакуаційного забезпечення населення за умов надзвичайних ситуацій.	-	2		2
3. Домедична допомога постраждалим в умовах надзвичайних ситуацій мирного і воєнного часу.	2	-	2	4
Разом:	2	4	2	8

4. Перелік питань для підготовки курсантів до заліку.

1. Закон України «Про правові засади цивільного захисту» (2004 р.).Сили та засоби цивільного захисту.
2. Режими функціонування Єдиної державної системи запобігання та реагування на аварії, катастрофи та інші надзвичайні ситуації.
3. Медичний і біологічний захист населення та забезпечення епідемічного благополуччя в районах надзвичайних ситуацій.
4. Медичні формування й заклади цивільного захисту населення.
5. Засоби колективного захисту, їх класифікація та призначення.
6. Засоби захисту органів дихання, їх класифікація та призначення.
7. Засоби захисту шкіри, їх класифікація та призначення.
8. Засоби медичного захисту, їх класифікація.
9. Аварії на АЕС. Види. Медико-санітарні наслідки. Можливі види уражень.
10. Хімічно небезпечні об’єкти .Визначення та групи. Класифікація за ступенем хімічної небезпеки.
11. Сильнодіючі отруйні речовини (СДОР). Класифікація за клінічним проявом отруєння. Види осередків ураження.
12. Характеристика осередків ураження швидкодіючими СДОР.
13. Характеристика осередків ураження СДОР сповільненої дії.
14. Принципи надання невідкладної медичної допомоги при отруєннях.

15. Радіаційно і хімічно небезпечні об’єкти. Основні заходи захисту населення при аваріях.
16. Хімічна обстановка. Визначення поняття та методи оцінки.
17. Транспортні катастрофи. Класифікація та причини виникнення.
18. Транспортні катастрофи. Алгоритм огляду та надання медичної допомоги постраждалим (АВС).
19. Транспортні катастрофи. Алгоритм роботи лікаря бригади швидкої медичної допомоги, що прибуває першою на місце автокатастрофи.
20. Надзвичайні ситуації природного характеру. Класифікація.
21. Землетруси. Класифікація за міжнародною шкалою Ріхтера. Медико-санітарні наслідки.
22. Селі, зсуви та просідання ґрунту. Медико-санітарні наслідки.
23. Природні пожежі. Класифікація та медико-санітарні наслідки.
24. Повені .Класифікація та медико-санітарні наслідки.
25. Перша медична допомога. Серцево-легенева реанімація.
26. Конституція України про захист життя та здоров’я населення.
27. Закон України “Основи законодавства України про охорону здоров’я.” Медичне забезпечення населення за умов надзвичайних ситуацій.
28. Закон України “Про правовий режим надзвичайного стану.” Захист населення за умов надзвичайних ситуацій.
29. Закон України “Про аварійно-рятувальні служби”. Завдання та функції аварійно-рятувальних служб.
30. Закон України “Про зону надзвичайної екологічної ситуації”. Визначення поняття “зона надзвичайної екологічної ситуації” та підстави для її оголошення .
31. Державна служба медицини катастроф (ДСМК). Визначення та основні завдання.
32. Державна служба медицини катастроф Організаційна структура .
33. Державна служба медицини катастроф. Координаційні комісії , поняття та основні завдання.
34. Державна служба медицини катастроф. Медичні формування.
35. Державна служба медицини катастроф. Медичні заклади.
36. Державна служба медицини катастроф. Медичні бригади постійної готовності першої черги, їх склад та призначення.
37. Державна служба медицини катастроф. Спеціалізовані бригади постійної готовності другої черги, їх склад та призначення.
38. Державна служба медицини катастроф. Лікарсько-сестринські бригади, їх склад та призначення.
39. Організація ліквідації медико-санітарних наслідків надзвичайних ситуацій в країнах світу.
40. Лікувально-евакуаційне забезпечення у системі ДСМК. Визначення поняття та мета.
41. Лікувально-евакуаційне забезпечення у системі ДСМК. Завдання.

42. Етап медичної евакуації, визначення поняття та завдання.
43. Перший етап медичної евакуації. Функціональні підрозділи мобільних і стаціонарних лікувальних закладів.
44. Види медичної допомоги у системі ДСМК. Поняття .
45. Обсяг медичної допомоги. Поняття та фактори, що впливають на його визначення.
46. Медичне сортування, його види.
47. Медичне сортування, завдання.
48. Сортувальна бригада, її склад і порядок роботи.
49. Медичне сортування. Сортувальні ознаки.
50. Медичне сортування. Організація на першому етапі медичної евакуації.
51. Медичне сортування. Організація на другому етапі медичної евакуації.
52. Медична евакуація. Поняття та види. .
53. Медична евакуація. Особливості організації при надзвичайних ситуаціях техногенного та природного характеру.
54. Медичне забезпечення дитячого населення за умов надзвичайних ситуацій.
55. Перша лікарська допомога. Мета, основні завдання.
56. Перша лікарська допомога. Заходи.
57. Кваліфікована медична допомога, мета й завдання.
58. Спеціалізована медична допомога, мета й завдання.
59. Аварії на АЕС. Особливості організації лікувально-евакуаційного забезпечення.
60. Аварії на хімічно небезпечних об’єктах. Особливості організації лікувально-евакуаційного забезпечення.
61. Автотранспортні катастрофи Особливості організації лікувально-евакуаційного забезпечення.
62. Авіаційні катастрофи. Особливості організації лікувально-евакуаційного забезпечення.
63. Катастрофи на водному транспорті Особливості організації лікувально-евакуаційного забезпечення.
64. Аварії на шахтах. Особливості організації лікувально-евакуаційного забезпечення .
65. Санітарно-епідеміологічна обстановка в осередку надзвичайної ситуації. Фактори, що впливають на її формування.
66. Санітарно-епідеміологічна обстановка в осередку надзвичайної ситуації. Організація санітарно-гігієнічних заходів.
67. Санітарно-епідеміологічна обстановка в осередку надзвичайної ситуації. Протиепідемічні заходи.
68. Група епідеміологічної розвідки. Склад та завдання.
69. Санітарно-епідеміологічна обстановка в осередку надзвичайної ситуації. Критерії оцінки.
70. Карантин. Визначення. Зміст заходів.

71. Обсервація. Визначення. Зміст заходів..
72. Надзвичайна протиепідемічна комісія, склад та основні завдання.
73. Інфекційний стаціонар в осередку особливо небезпечних інфекцій.
74. Інфекційний стаціонар в осередку особливо небезпечних інфекцій Функціональні підрозділи.
75. Урядова інформаційно-аналітична система з питань надзвичайних ситуацій (УІАС НС), мета створення та основні завдання.
76. Урядова інформаційно-аналітична система з питань надзвичайнихситуацій. Функціональна підсистема МОЗ України, структура.
77. Функціональна підсистема МОЗ України з питань надзвичайних ситуацій. Схема передачі інформації.
78. Функціональна підсистема МОЗ України з питань надзвичайних ситуацій. Джерела первинної інформації.
79. Планування медичного забезпечення населення за умов виникнення надзвичайної ситуації, мета й організація.
80. Планування медичного забезпечення населення за умов виникнення надзвичайної ситуації. Завдання на планування, його зміст.
81. План медичного забезпечення населення за умов виникнення надзвичайної ситуації. Основні розділи.
82. Територіальний центр екстреної медичної допомоги. Призначення та участь в плануванні медичного забезпечення населення за умов виникнення надзвичайної ситуації.
83. Медичне постачання в системі ДСМК. Визначення поняття та складові.
84. Медичні засоби, що використовуються населенням при надзвичайних ситуаціях. Класифікація.
85. 137. Майно, що використовується для медичного постачання формувань і закладів ДСМК. Класифікація.

5.ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

1. Конституція України, 1996 (ст. 3, 16, 49, 50, 106, 138).
2. Закон України “Основи законодавства України про охорону здоров’я”, 1992 (ст.37).
3. Закон України “Про правовий режим надзвичайного стану”, 2000 (1, 4-9,13, 16, 27-29).
4. Закон України “Про Цивільну оборону України”, 1999 (ст. 1, 3-6, 8-13).
5. Закон України “Про аварійно-рятувальні служби”, 1999 (ст. 1,3,4,6,24,29-31,33,36,37).

6. Закон України “Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру”, 2000 (ст.3-8,11,13-15,21-23,25-28,30,32-36)
7. Закон України “Про зону надзвичайної екологічної ситуації”,2000 (ст.1-7,10-15).
8. Закон України “Про державний матеріальний резерв”, 1997 (ст. 1-3,6,12).
9. Закон України “Про правові засади цивільного захист”, 2004 (ст. 2-7,9-16,18-26,27-28,34-36,88-89,91-93,96)
10. Закон України “Про поводження з радіоактивними відходами”, 1995 (ст. 1,3,7-9,11,17-19,28).
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 14.07.1997. № 343 “ Про утворення Державної служби медицини катастроф”.
12. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 лютого 1997 р. №174 “Про державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.”
13. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2001. № 827 “ Про затвердження Положення про Державну службу Медицини катастроф”.
14. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 березня 2001 р. № 308 “Про порядок створення і використання матеріальних резервів для запобігання, ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру та їх наслідків”.
15. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 лютого 1999 р. №192 “Про затвердження Положення про організацію оповіщення і зв’язку при надзвичайних ситуаціях”.
16. Постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.1999 р. № 2303 “ Про створення Урядової інформаційно-аналітичної системи з питань надзвичайних ситуацій”.
17. Постанова Кабінету Міністрів України від 24 березня 2004 р. № 368 “Про затвердження порядку класифікації надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру за їх рівнями”
18. Наказ МОЗ України від 3 серпня 2000 року № 189 “Про затвердження регламенту подання інформації в функціональній підсистемі МОЗ України в межах Урядової інформаційно-аналітичної системи з питань надзвичайних ситуацій”
19. Наказ МОЗ України від 3 травня 2001 року №165 “Про створення резервів лікарських засобів та виробів медичного призначення для запобігання, ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру”
20. Наказ МОЗ України від 26 жовтня 2001 року №429 “Про затвердження Примірного Статуту територіального центру екстреної медичної допомоги”

21. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 22.03.2004 р. №148 "Про заходи щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої медичної та фармацевтичної освіти".
22. Правові основи Державної служби медицини катастроф /під редакцією професора Волошина В.О. -Ужгород, МПП "Гражда "- 2003-242 с.
23. Основи організації медичного забезпечення населення за умов надзвичайних ситуацій / Під ред. В.В. Дурдинця і В.О. Волошина – Київ: Медекол, 1999- 203 с..
24. Медичні сили і заклади Державної служби медицини катастроф. Методичні рекомендації /Під ред. В.О. Волошина – Київ, 1998 – 39с.
25. Планування медичного забезпечення населення адміністративної території при надзвичайних ситуаціях. Методичні рекомендації /Під ред. В.О. Волошина – Київ, 2000 – 102 с.
26. Основи медицини катастроф/ під редакцією Бондаренко Н.І., Ковалева Е.З. – Донецьк: "Касіопея", 1998, - 366 с.
27. Міжнародне гуманітарне право / Під ред. Базова В.П. – К., "Варта" – 2000 – 176 с.
28. Медичне постачання формувань і закладів Державної служби медицини катастроф України. Методичні рекомендації/ Під ред. Картиша А.П. – К.: 1999, - 158 с.
29. Гридасов В.І., Ковальов В.М., Катрис М.В. та ін. Медицина катастроф / Підручник – Харків.: "Золоті сторінки". – 2002. –280 с.
30. Дубицький А.Ю., Семенов І.О., Чепкий Л.П. Медицина катастроф/. Навчальний посібник. Київ: Курс, 1999.- 379 с .
31. Воробйов О.О., Кардаш В.Е. Медицина катастроф / Навчальний посібник. – Чернівці. – 2000. – 152 с.
32. Організація роботи інформаційно-аналітичної системи МОЗ України з питань надзвичайних ситуацій (Практичний посібник) / МОЗ України, Український НПЦ екстреної медичної допомоги та медицини катастроф / За ред. проф.. Волошина В.О. – 2000, - 96 с.
33. Епідеміологія надзвичайних станів (з військовою епідеміологією) / Під. ред. Гоца Ю.Д. – К.: - 2001. – С. 21-44.
34. Медицина катастроф. Навчальний посібник/ Під ред. проф. Кочіна.- К: " Здоров'я" - 2001- 290 с.